

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja trikrat na teden, v torek, četrtek in soboto, ter velja po pošti prejeman, ali v Mariboru s pošiljanjem na dom, za celo leto 10 gold., za pol leta 5 gold., za četrt leta 2 gold. 60 kr. — Za oznanila se plačuje od navadne četiristopne vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr. — Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Mariboru, v koroški ulici hišn. št. 220. Opravištvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v tiskarnici: F. Skaza in dr., v koroški ulici hišn. št. 229.

Izv. telegram „Slov. Narodu.“

Iz Gradca, 13. oktobra.

Cesarski namestnik je odgovoril na interpelacijo dr. Vošnjaka zakaj ni vlada tudi za Štajersko (oziroma za štajerske Slovence) predložila postavbe o brambi narodne ravnopravnosti lako-le: „Za Česko je bila narodnostna postavba predložena, ker so se čule od tam želje in izjave zato; iz Štajerskega pa niso prišle (!? Uredn.) take želje, zato ni vlada postavbe predložila, a si pridrži za prihodnje daljnje postopanje.“

Avtonomija kraljestev in dežel.

V českih „fundamentalnih člankih“ so navedene samo one reči, ktere ima v prihodnji federativni zvezi česko kraljestvo skupne z Ogersko ali pa s kraljestvi in deželami, ki ne spadajo pod ogersko krono. Potrebno je nasproti naštetih tudi stvari, ktere spadajo pod avtonomno samodoločbo českega kraljestva. Kajti, ker Čehi sami v svoji adresi poudarjajo, da oni hočejo poravnanje s tako državo, ktera bode vsem narodom in deželam pravična, torej, ktera dāde vsem to, kar oni sami za sebe zahtevajo, jasno je, ali bi vsaj jasno moralo biti, da dosežemo v federaciji vsaj glavno tudi mi Slovenci to, kar oni.

Česki deželni zbor ima pravico samostalno sklepati:

o državnopravnih odnošajih Česke k celi monarhiji in o premembni mej ali novem razdeljenju dežel česke krone;

o vsakem nakladanju davka na Česko;

on nasvetuje cesarju ude za imenovanje v senat;

on voli delegate v kongres neogerskih dežel in v delegacijo vse monarhije;

on sklepa samostalno v vseh ustavnih vprašanjih kraljestva českega, kakor o upravni in sodnijski organizaciji,

dalje v rečeh deželne kulture in obrtnije,

glede poslednje omejen v tem kar se tiče nedirektnih davkov.

dalje v rečeh verozakona in uka (torej tudi višjih šol);

on vodi vso kazensko sodstvo, policijo, in civilno-pravno postavodajo za kraljestvo česko;

sklepa samostalno o pobiranju direktnega davka, to je: o gruntnem, hišnem, prihodninskem, in obrtninskem davku; o deželnem proračunu in deželnih posojilih.

Deželni zbor čuva o ministerki odgovornosti nasproti dvornemu kancelarju in njegovim deželnim organom.

Česki listi nabrajajo še nekatere manjše kompetence. Ako dosledno vsaka skupina, torej tudi slovenska, katero zahtevati hočemo in moramo tako dolgo dokler je dobimo, vsaj glavne izmed teh terjatev doseže, posebno priznanje politično-upravne samostalnosti, potem smo zadovoljeni.

Priznamo, da Slovenci v celoti zgodovinske pravice nemamo. Ali imamo narodno, naravno pravico. In nismo tako politično nedolžni, da ne bi spoznali, ka Čehom vse njih stare zabilježene pravice ne bi bile nič pomagale, ako jih ne bi bil predstavljal živ narod in jih ne bi bila terjala njegova stalna narodna zavest, Česka zmaga je zmaga krepke narodne volje, narodnega uztrajanja, narodne moči. Slava českemu narodu, ki si je znal te pravice priboriti, posnemajmo ga v enotnem, odvažnem delovanju, in tudi mi zmagamo. In kader bodo Slovani v novi in prerajeni Avstriji zadovoljeni, in kader se poleg njih nemštvo konsolidira, kteremu je mar za svobodo brez tlačenja sosedov, — minila je nevarnost pred pruskim mačkom, ki preži, na skok iz severa pripravljen.

Upor v hrvatski granici.

Iz Zagreba, 12. okt. [Izv. dop.]

V gornjej vojniški krajini tedaj res gori! Službene novine same to priznavajo; pa tudi to je gotovo, da ta ogenj denes še ni ugašen. Dasi ravno službene novine poročajo, da je ustaja na

rakovaško kompanijo ogulinskega regimenta tik turške meje lokalizirana ostala, vendar je nevarnost, da se ne bi vsako uro na vse druge strani razširila, zelo proteča. Sicer se pa le malo izvestnega sliši, vse se nenavadno skrivnostno drži, in ravno to je znamenje, da more stvar precej grabiti, ali kakor se pravi, da „smrdi“. Kakor se čuje, stoje ustajniki na Plaškej planini, ter da so že dva oberstara usmrtili. Včeraj je šel 7. lovski bataljon — če se ne motim — Kranjci — iz Varaždina skoz Zagreb na bojišče. Čuje se, da je še drugih pet regimentov nagloma poklicanih. Stvar mora tedaj zelo resna biti! Magjaroni dējo, da je ustaja od Dunajske kamerile najeta! Tudi leta 1848 so Jelačića dolžili, da je orodje kamerile. Kongruenca med tačas in denes je res strašno očevidna. Eni pravijo da so Magjari upor — provocirali, da bi imeli uzrok „strogo“ postopati. Drugi zopet pravijo, da je vstaja delo Starčevićancev, ter da je precej veliko Starčevićancev pri ustajnikih, med njimi tudi Bač, bivši urednik Starčevićanskega časopisa „Hrvatska“, ki je naj prej svojemu rojaku in dobrotniku 15000 gld. ukradel, ter s tem denarjem potem ustajnike nabiral. Koliko je na vsem tem resnice in laži, to je denes težko reči. — Sinoč so bili po zagrebških ulicah plakati raztrošeni, ki ljudstvu naznajo, da se je vojniška krajina vzdignila, da je bila v prvej praski cesarska vojska potolčena, ter bodrijo narod, naj krajišnike posnema.

Za božji čas, kaj bo!

Beust pri koncu.

Iz Dunaja, 12. okt. [Izv. dop.]

Kdor dunajske novine bere in je bral govore poslancev v dunajskem deželnem zboru, kdor je bral da rogovili univerzni študent, ki je leta 1848 revolucijo naredil, kdor vse to bere pa se celo članka domisli v kterem „Vaterland“ že vojaške sablje po Duuaji nabraja, — a poleg tega v našem veselem avstrijskem Babilonu ne živi, ta bi mislil in djal: da bode že jutri tu ustavoverna revolucija poknila, ali pa da se bo Dunajčan v drugo „bar-

Listek.

Tržaška razstava.

II.

(Predivo, konoplja, jute in druga prediva ter izdelki iz njih.)

Poleg bombaža ste sredi dolge mize razstavljeni konoplja in predivo. Neki izvedenec je preiskal okolo 4000 povojev egipčanskih vuhali; vsi so bili platneni. Predivo in izdelki iz njega so dosti starši od bombaževine. Predivo ni kakor bombaž samo na gorke pasove naše zemlje navezano, ampak se nahaja po raznih krajih, po toplih in hladnih. Njegovo pridelovanje od setve do žetve ali do rovanja stane le malo truda, tem več pa stane izdelovanje ozimca in lanu, predno se iz stebel napravi predivo. Dotično umno ravnanje je pred letom v „Novicah“ popisal R. Dolenc. Moravsko, Šlezijsko in deloma tudi Česko so se pri dotičnih napravah ravnali in posnemali Belgijance Francoze (v Normandiji) in Angleže, ki pripravljajo najlepše in najtrdnije predivo. Dosti lepša od pre-

diva je velika zbirka raznovrstne konoplje, šteje namreč 15 izgledkov omikane in neomikane konoplje. Mnogo je tudi tulj, ki je tržaški trgovci zlasti iz Laškega dobivajo.

Res da se naše cesarstvo primerno prišteva onim deželam, ki veliko prediva in konoplje pridelujejo, ono namreč pridela na leto še čez 2 milijona centov prediva in nekaj čez 1 milijon c. konoplje. Idelanega — platnenega blaga pa je bilo v prvi sobani le malo razstavljenega. Razne vrste tako zvanega rumburškega belega platna je na ogled poslal fabrikant Holfeld iz Neugeorgswalde. Prekrasna pa je mnogobrojna zbirka platenine iz fabrike Ed. Oberlandssöhne v moravskem Schönbergu. Belo lično platno od debelega cenega do najtanjšega in gostejšega, ki ga avstrijske fabrike še izdelujejo. Poleg belega je velika vrsta rožastega za prte, zgavnice itd.; potem razno barvanega rožastega za obleko raznega pohišja itd. Razen velikih zbirk pa je bilo še po raznih stolih in omarah mnoge platenine, pri kateri pa razstavljalci niso bili namenjeni kazati kupljenega platna ampak lastno delo. Taka dela obsegajo lično pa

ceno napravljeno perilo kot srajce in srajčnike, ovratnike, zapestnice i. l. d. ali pa dragoceno vzenino. V teh delih so zlasti vezilje zastopane. Pri nekterih izdelkih se človek res mora čuditi neutrudljivi roki, ki je napravila vse te zvezde in zvezdice, rože in rožice, pike in pičice. Zlasti so ženski srajčniki, in naprsniki možkih srajic tako lepo prešiti in ozaljšani, da bi bilo težko za izbiratelja najlepši izdelek si izbrati. Na prvi pogled se pa ločijo z mašino napravljene izdelki od onih, ki jih je ustvarila neutrudljiva človeška roka; ti so mnogolični, oni skoraj brezizjemno enolični: pa prvi tudi cena kot iz mašinski izdelki, drugi pa dragi.

Izdelki iz prediva zlasti pa konoplje se posebno nahajajo v mornarskem oddelku (sezione marittima), sobana IV. V tem oddelku so Marina, Angeli in Komuzzi razstavili velikanske kupe raznih vrvi in vrvic, od drobne vrvic za šivanje jadrovine do močne vrvi kakor človeška noga debele. Med temi stojé drugi ne dosti manj visoki kupi raznovrstnega platna za jadra. Najlepša in vsaj pogledati so najmočnejša so ona, ki jih je Dickson

tholomäusnacht“ zarotil in vseh 100.000 tukaj žive-
čih Čehov poklal, od trebušnega ministra Jirečka po-
čeni, pa do česke kuharice in njenega dragega Vac-
lava, ki je v predmestni fabriki lenega dunajskega
delavca izpodrinil.

Ali vsega tega ne bode. Krik in upitje je samo
v kliki, dunajski meščan se dobro počuti in rož-
ljanje za ustavo ga ne dirne. On ne bo ni enega
koraka storil za ustavo. On se je bolj zanimal za
brazilijanskega cesarja, ki je te dni po Dunaji raz-
gledoval si to in to, nego mu dela sive lase federa-
lizem, ki bode zdaj trpinčeni Avstriji febr. in decem-
berske zaplate s telesa potrgal in jej dal naravno
lepo in celo obleko, kakor jej pristuje. In tudi
nemški univerzni študent, ki je 48letno gibanje
najbolj uzročil — on ne bode nobene revolucije
več stvoril, k večjemu je zdaj nekaj dobrega učil,
Beusta bode pregnal, pravijo, očeta Beusta,
ustanovitelja dec. ustave, slavnega pritiskalca Slo-
vanov na steno, Beusta, kterega ni mogla vsa av-
strijsko-klerikalna stranka prognati, ki se ni genil,
ko so mu konservativni in radikalni listi očitali
samopridnost, denarja lakomost — zdaj ga ena pest
nemških študentov iz pota spravila, in denes vse
govori, da se bode posrečilo!

Znano vam je iz časopisov, da so pri insta-
laciji novega rektorja študentje nemškega „tugend-
bunda“ ministra Jirečka z divjim krikom pozdra-
vili, Beustu pa pohvalo upili. Jireček je odšel iz
teh krogov proč, Beust pak si je dal dopasti, da
ga je ista drhal slavila, ktera je njegovega kolega
surovo zasramovala. To za c. ministra nevredno
obnašanje, in pa opravičen sum, da utegne v ma-
lostih velik intrigant Beust sam poslednji uzrok
one demonstracije biti, dalo je ministroma Schäf-
le-ju in Habietineku povod, cesarju prošnjo in
terjatev staviti, naj nju odpusti, ali Beusta. Ker
na-steno-pritiskalec Slovanov že v obče ne spada
več v okvir denašnjega časa v Avstriji, ker je to
spoznanje že v višjih krogih prodrlo, gotovo mu
bodo zdaj, nasitni njegovih intrig, pot pod no-
gami pokazali. In uničen bi bil eden največjih ro-
varjev proti spravi. Če so dunajski študentje s
svojo nad Jirečkom spuščeno prusofilnostjo to do-
segli, imajo vsaj toliko zaslug, ko oni „märzge-
fallenen“ ktere slave.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

(9. seja dne 12. oktobra.) Nazoči vsi
poslanci. — Po prebranem zapisniku naznanja
gosp. deželni glavar dopis deželnega predsedstva,
da je postava zaradi izgube mandata dobila naj-
više potrdilo ter da je uvrstena v deželni zakonik.
— Dež. predsednik pl. Wurzbach naznani zboru
zahvalo presvitlega cesarja za lojalno čestitanje
dne 4. t. m. (Slava! Slava! Slava!)

(in dr.) poslal iz francoskega Dunkerque-a. Zna-
menita če prav manj trdna so tudi ona iz druž-
binske prejnice in tkavnice v moravskem Brnu.
Lepo blago so še razstavili: Neapolitanca Donzelli
in Maresca, Anglež Gavin iz Leith-a pa Francoz
Joubert iz Angers-a.

Od leta do leta važniše za veliko obrtnijo
je neka druga travasta rastlina, „jute“ imenovana
(po Bengalskem). Ko ob času krvave vojske v
Krimu Angleži iz Ruskega niso mogli dobivati iz-
vrstnega prediva, iskali so drugega prediva in v
vshodnji Indiji dobili dolgo in močno „jute.“ Njeno
seme sejejo meseca aprila in maja v dobro pre-
močeno zemljo. Ko je podrugič črevelj visoka, ople-
vejo jo. Na dobri zemlji zraste celo 12' visoka,
cvete konec avgusta in v začetku septembra in
dozori konec tega meseca ali pa še le v oktobru.
Njeno steblo meri eno k drugemu po $\frac{3}{4}$ palca v
premer. Barva dolgega prediva, ki ga na posebno
napravljajo iz dobro premočenega — godnega
steblevja, je sprva bela, potem pa postane rumen-
kasta. Kupčijska zbornica je v svojem oddelku na
posebni mizi razstavila 7 raznoličnih izgledkov.

Vladna predloga: postava, s katero se pre-
drugačajo §§ 3., 12. in 38 deželne ustave vojvo-
dine Kranjske od 26. februarja 1861 se izroči
ustavnemu odseku — poročilo dež. odbora o pro-
računu normalnega šolskega zaklada za 1870,
1871 in 1872 pa finančnemu odseku. Prošnja to-
varnegavoditeljstva „Leykam-Josefsthäl“ se naslednje
reši: Dež. odbor naj se dogovori s posestniki to-
varne „Leykam Josefsthäl“ zastran zidanega ali
železnega mosta čez Soro pri Goričanah tako, da
če prevzame imenovana tovarna $\frac{1}{3}$ dotičnih stroš-
kov, bode omenjeni most konkurenčni predmet in
se bo $\frac{1}{3}$ tretjina stroškov iz deželnega zaklada,
zadnja $\frac{1}{3}$ pa od okrajev: Ljubljanska okolica in
Loka izplačala.

Od ceste v Predjamo se tisti kos iz Brinja
v Predjamo opusti, nasproti pa dozdanja srenjska
pot iz Brinja pod Bukovjem in Belskim v Planino
smatra kot konkurenčna cesta.

Poročilo finančnega odseka o proračunu de-
želno-kulturnega zaklada za leto 1872 se potrdi
ter pritrjuje, da se občine Rovte in Siberše zdru-
žijo z vrhniško sodnijo.

Glede posojila glavnega mesta Ljubljanskega
se sklone, da se ima priporočiti državnemu zboru
slededca postava:

§ 1. Deželnemu glavnemu mestu Ljubljana
se izjemno od postavnih določil, veljavnih za vzetje
zasebnih posojil z delnimi obveznicami dovoljuje
nabira loterijskega posojila v povedani vrednosti
enega milijona tako, da se izdadó delne obveznice
na prinesca, vendar ne izpod dvadeset goldinarjev,
in ktero se ima pri vračevanju združiti z dobitki.

Proračun kranjskega glediščnega zaklada
za l. 1872 se potrdi po poročilu finančnega od-
seka. Podpora za namene slovenskega
dramatičnega društva se je povišala na
2400 gold.

Pred dovršenim dnevnim redom dobi gosp.
dež. predsednik važen telegram, vsled kterega
seja za 10 minut prestane. Po tem prestanku na-
znani gosp. Wurzbach telegram ministra Hohen-
warta, da naj se deželni zbor kranjski
konča dne 14. t. m., ter da naj voli poslance
v državni zbor.

Dr. Bleiweis: To naznanilo je osupnilo
ves naš zbor. Gotovo smo pridno delali, kajti 4
tiskarnice niso zmogle dela. Okolo 15 predlog je še
nerešenih, med temi take, ki že dve leti čakajo rešenja,
tako zlasti šolske postave. (Dobro!) Prosi se tedaj
prečastiti g. dež. predsednik, da takoj brzojavni mini-
stru Hohenwartu prošnjo, da nam na Najvišem mestu
izposluje odlog vsaj za teden dni. (Dobro! dobro!)

Dr. Costa predlaga, da bi se zbog nu-
jnosti poročila nenatisnena obravnala. Obvelja.

Bleiweis in Costa še govorita, bi li bilo pri-
kladneje prihodnje sejo takoj na jutri ali za soboto
odločiti. Končno obvelja predlog dr. Coste, da
je prihodnja seja soboto 14. t. m.

Tenko in mehko silo dolgo vlakno je strugasto
kakor volna, bombaž in predivo, vendar ni tako
vlačno in trdno kakor pri zadnjih. Obrtniki je
radi popredejo in potkajo zlasti med volno in
bombaž, zato prodajajo dotično blago po čudno
nizki ceni, kajti fuut jute velja komaj 4 do 6
krajcarjev. Po Angleškem čez 70, Francoskem
in nekoliko tudi po Belgijskem se nahajo mnogo
fabrik, ki podelajo mnogo te indijske surovine.
Moravske in česke fabrike od Angležev kupujejo
prejo in jo mešajo med bombaž in volno. Samo-
stalna prav nova fabrika, ki jute podeluje, je na
Dunaji. Ta je razstavila poleg surovine 4 kose
tkanine iz jute; razen teh pa v sobani VII. (se-
zione industriale mach. agr.) veliko piramido
platna iz jute in iz njega narejenih vreč (žakljev).
Tkanina je debela in močna če prav ne tako
voljna in lična kakor prtena. Posebnega, nepri-
jetnega duha, ki je dolgo časa strašil pred to
rastlino, nisem mogel zaslediti. To obrtništvo se
bode v prihodnje zmerom bolj razširjalo in zlasti
s svojo nizko ceno spodrivalo izdelovanje našega
domačega debelega platna.

Deželni zbor štajerski.

(14. seja 12. oktobra.) Najvažnejša točka
denašnje seje in morda zdanje sesije, vladni pred-
logi glede spremembe volilnega reda itd.,
je bila ta dan na vrsti posvetovanj. Žalibog da
ni po godu rešena, da je nemška večina bolje za-
vrgla, pa slabše ohranila.

V imenu večine je poročal dr. Schloffer
in nasvetoval naj se gre čez te osnove zakonov
na dnevni red, ter z vsemi sofizmi dokazoval, da
nova osnova ni demokratična, ker je proti liberalni
stranki (t. j. bolje proti prusofilski kliki) obrnena.

V imenu manjšine je poročal dr. Dominkuš.
Kazal je, kako je za 463.000 prebivalcev sloven-
skega Štajerja po dozdanjem volilnem redu samo
12 poslancev določeno, med tem ko ima nemški
Štajer za 674.000 prebivalcev 30 poslancev, ne-
števi virilne glasove in zastopnike velikega po-
sestva. Dokazal jim je, da nova osnova ni proti
Nemcem obrnena, kterih opravičeno stanje jim nihče
ne jemlje. Abotno pak je od ustavoverno-nemške
stranke, ako hoče narodne manjšine ob pravo in
pravico spraviti. Nasvetuje potem naj se vladni
predlogi v pretres vzemo. (Kasneje prinesemo po
stenografskih zapiskih celi Dominkušev govor.)

Dr. Heilsberg v imenu ustavovercev spo-
minja davatelja te osnove (ministerstvo) in pravi,
da iz take roke Nemci ne marajo daru, ker bi
se „moralo ministerstvo zaradi preloma ustave v
obtožni stan deti.“

Oberranzmayer izkuša proti Dominkušu za-
govarjati primerno preveliko število poslancev kup-
čijskih zbornic.

Cesarjev namestnik Kúbek: V vsaki prejš-
nji sesiji se je prosilo za preuredbo volilnega
reda. V dozdanjem volilnem redu ni enaka mera.
V srednjih mestih obrtnik, ki 8 gld. davka plačuje,
nema pravice voliti, zemljiščni posestnik, ki plača
3 gld. pak jo ima, če prav samo kot prvotni vo-
lilec. Krivica je, da posestnik velikega zemljišča
ne sme v velikem posestvu voliti, med tem ko
drug posestnik, ki je v deželni tabli, voli v tej
kuriji dasiravno komaj 100 gld. davka plača. Kar
se tiče skrivnega glasovanja in odpravljanja zistema
volilnih mož, to so terjatve demokracije in duha
novega časa. Torej sme to predlogo vsak sprejeti,
naj bode ktere politične stranke hoče.

Namestnik navaja celo vrsto dokazov s šte-
vilkami, ki neovrgljivo govore zato, da je nova
osnova bolja nego dozdanja. Tudi te data bodemo
kasneje rabili.

Poročevalec večine Schloffer se je v konč-
nem govoru obrnil tudi proti Slovencem in rekel:
„ako res hočete ljudsko mnenje izraziti, ako se v pri-
hodnje ne boste vezali z onimi, ki branijo da bi
se ljudsko mnenje izrazilo, potem smo edini, potem
bomo roko v roko držaje šolske postave razsvet-
ljeno generacijo odgojili.“ (Liberalnoteoretična fraza,
ktere praktični izraz je: zavrženje skromnega Voš-

Daleč od rečenih nitastih rastlin stoji v
zbirki kupčijske zbornice prav v neprimernem kraji
nekaj drugih nitastih in žimastih rastlin. Tako lepa
pletanina iz kokosove lupine. Na prvi pogled na
zraven ležeči kokosovi sad, se čudimo, da lupinine
nitke daje tako lepo plesti (Rogožine) — Poleg
kokosa ste dve butarici Piasave, ki jo dajete dve
vrsti južno-ameriških palem: Leopoldine piassaba
in Attalea funifera. — Rastlinska žima (erin végé-
tale) je zastopana v dveh kaj lepih snopičih. Ta
beli in trdni pridelek dobivajo od palme pritli-
kovke (Chamaerops humilis) in ga zaradi nizke cene
pogostoma rabijo žimnice itd. — Kakor rumen-
kasta, precej dolga žima je nitje ameriške agave;
prav za prav nitje, ki se dobiva iz lista rečenega
drevesa. Pred 20 leti (1851) komaj znan, se je
ta pridelek jako hitro razširil; pogostoma nado-
mestuje sedaj drage (prasičeve) ščetine, kajti iz
tega trdega-žimastega nitja narejajo krtače za razno
rabo, nadomestuje pa tudi drago konjsko žimo po
žimnicah in blazinah (zlasti v železničnih vozéh).
— H koncu naj omenim še kineške trave, ki daje
kaj žlahtno, čudovito lepo ličino.

ljakovega predloga v prejšnji seji glede ptujske realgimnazije.)

Za Dominkušev predlog je glasovalo 15 poslancev, Slovenci in konservativci; drugi proti njemu.

O dopisu namestnika, v katerem se deželni zbor pozivlje voliti v državni zbor, poroča Rehbauer in predloži, naj se voli, pa samo v „legalni“ državni zbor, „za brambo pravic Nemcev“ — a ne v državni zbor, ki bi bil s pridržki voljen. „Nekteri deželni zbori niso legalni, nekteri sami to izrekajo, zato je mogoče da Vaši (štajerski) poslanci svojih pravic ne bodo mogli rabiti.“

Grof Platz bere v imenu Slovencev in konservativcev izjavo, da so le-ti že v 8. seji 3. periode dež. zbora razložili svoje stališče, s kterega se udeležijo volitev v državni zbor. „To stališče obdržavši, izjavljamo, da se bomo pod isto pravno zabrambo udeležili volitve v faktično obstoječi državni zbor, a samo da se sodeluje na rešenji državopravnega vprašanja in se zagotove životni pogoji države.“

O tem pa se bode v eni prihodnjih sej, najbrž v soboto, debata vnela.

Deželni zbor goriški.

(4. seja 7. okt.) — Denašnja je imela biti najmikavniša seja, a zasuknila se je reč drugače. Bila sta na dnevnem redu samo dva predmeta: zemljiščne (gruntne) knjige in glasoviti volitni red in kar sem spada. Poslušalcev se je bilo zbralo še precej, a čakati so morali $\frac{3}{4}$ ure začetka; izvedelo se je, da se skušajo Slovenci z Lahi zaradi volilnega reda pogoditi. — Ob $\frac{3}{4}$ 12. se je pričela seja. Poročevalec deželnega odbora o zemlj. knjigah je bil poslanec Gorjup. Zbor je vzel na znanje, kar se je z letom 1869 pretreseno, pa v Beču nepotrjeno zemljiško knjižno postavo dosehal godilo in kar misli zbor še vprihodnje z njo storiti, predno bo zrelo za obravnavanje v zboru. Dogovarjanja je treba še z višjo deželno sodnijo, da se predlanski načrt uravna po državni dotični postavi. — Na to pride branje poročila (Pajer) odseka političnega o volilnem redu in pa dotičnega poročila manjšine slovenske v istem odseku (Gorjup, Lavrič, Winkler); bral dr. Lavrič. Trajalo je oboje skup čez $\frac{3}{4}$ ure. Večina (laška) namreč, odseka političnega, kateri je obravnaval volitni red, stavi predlog, naj bi se vsi 3 dotični načrti postav, kakor so došli od vlade, potrdili. Manjšina (slov.) pa nasvetuje: enako število poslancev (kakor laške narodnosti, tako tudi slovenske); dva slovenska poslanca v deželni odbor, kakor do sedaj. Ako Lahi teh principov ne potrdijo, neče se spuščati slovenska stran v nadrobno pretresovanje postave. H koncu je bral dr. Lavrič še svoj predlog, naj bi se vsi 3 načrti postav (novi volilnik in ostali dotični popravki v deželni ustavi) zavrnili na politični odsek nazaj. Še pred generalno debato nasvetuje poslanec Gorjup, naj bi se, ker je že pozno, in ker so imeli poslanci premalo časa, sporočila in ves ogromni, v njih zapopadeni material pretehtovati, obravnavanje tega predmeta za katero drugo sejo prihodnjega tedna odložilo. Poročevalec Pajer pravi, da nema nič zoper odloženje, samo da se določi, da se dene stvar na dnevni red prve prihodnje seje kot prvi predmet. Po kratkem razgovarjanji o tej formalnosii, za katero pa menda nekaj važnega tiči, glasovalo se je o popravnem nasvetu Pajerjevem, ki je tudi obveljal. Glasovali so za-nj vsi Lahi in na desni strani Winkler in Gorjup. Ob 1. uri se je seja končala. Prihodnjo je napovedal glavar za v sredo (11. t. m.)

„Nov.“

Domače in slovanske novosti.

— Deželni šolski svet kranjski je te dni predlagal c. kr. ministerstvu nauka, naj — ker razpis zdaj ni več mogoč — profesuro na ljubljanski gimnaziji podeli profesor Žakelj-nu na Reki, in profesuro na novomeški gimnaziji prof. Žepiču v

Varaždinu. Ako ministerstvo pritrdi, dobimo spet dve izvrstne filologične moči v domovino nazaj.

„Nov.“

— Iz Gradca izvemo, da je poslanec za brežki okraj g. Janežič vendar v enem prašanji s Slovenci glasoval, t. j. v vprašanji o ptujski realki, katero smo zadnjič omenili. Radi torej protivni pasus zadnjega sporočila s tem popravljamo. Želeli bi samo, da bi gospod Janežič, rojen Slovenec, kakor že ime priča, zdaj ko ima priliko, prepričal se da Nemci za svojo nemško samopridnostjo gredo, da mora torej on Slovenec biti, ako neče Nemcem samo za pritekline služiti.

— G. Adamović je imel v zadnjih sejah odpust, zato ni mogel glasovati.

— G. Profesor Janko Pajk je vsled umljivih razlogov odložil predsedništvo katoliško-konservativnega tiskovnega društva in to naznanil dotičnim oblastim in krogom.

— Hrvatski profesor in akademik dr. Jagič je te dni odpotoval na Busko, kjer prevzame profesuro na odeski univerzi. Kakor naši nemškutarji tako tudi magjaroni pode domače moči iz dezele.

Dopisi.

Iz Ljubljane, 12. oktobra. [Izv. dop.]

V enem zadnjih dopisov se mi je zgodilo nekaj človeškega, bil sem namreč slabo informiran, in to je bilo o priliki volitve deželnega odbornika. V narodnem „klubu“ je namreč gosp. Koren glasoval za Zarnika, Svetec pa za Murnika. To se je sicer tudi takoj dalo misliti, ker nismo nikdar pričakovali, da bi Svetčeva politična „rosinante“ preskočila navajene ojnice in se iztrgala že prirastenim vajetom, — pa reč se nam je poročala iz tacega vira, da smo mogli verovati. S temi vrstami menim, da sem popravil svojo pregreho. —

Naši deželni bramboveci imajo sedaj svoje vaje, v kterih jih — mirabile dictu — podučujejo Huynovci! To je skoro tako, kakor bi hotel mutec govoriti učiti. Kajti Huynovci ne umejo slovenski, naši bramboveci pa magjarski ne. Ali ni to že narobe — svet? Vrh tega ima pa stvar tudi materialno hibo, kajti naši domači podčastniki izgube tako svojo dnevno priklado, ktera bi se jim kot učiteljem plačevala. Pričakujemo tedaj, da se ta neprilichnost, ta krivica nemudoma odpravi.

Iz Ljubljane, 11. oktobra. [Izv. dop.]

(O kranjski pripravnici za učitelje in o vadnici, spojeni s to šolo.) Zelo važna je gotova šola, v kateri se izrejšajo in izobražujejo prihodnji učitelji slovenske mladine na Kranjskem. Ta šola je ljubljanska učiteljska pripravnica. Deželni šolski svet za Kranjsko se tudi marljivo ozira na to šolo, zlastiv tej zadevi, da se slovenščina pridno goji, in da se predmetje razlagajo v našem materinem jeziku. Tudi poslednji ukaz naučnega ministerstva nam je všeč. da veleva vodstvu te šole, pri podučevanji pripravnikov pred očmi imeti njih prihodnje delovanje na slovenski ljudski šoli.

Kakor so nam povelja vlade v tej zadevi zelo po volji, tako malo nam ustreza ravnanje učiteljev pripravniških. Od dijakov te šole sem izvedel, da se je lansko leto kljub nasprotnemu povelju dež. šolskega sveta večina predmetov razlagala samo v nemškem jeziku; le poredkoma je pala iz ust profesorja slovenska besedica. Tudi so se rabile samo nemške knjige. Za zemljepisje, povestnico, prirodoznanstvo, kateri nauki bi se imeli predavati vsled ukaza slovenski, rabile so se nemške knjige (!) Zakaj se niso slovenske knjige uvedle? Zakaj se ni izpolnovalo povelje dež. šolskega sveta? in zakaj se ni ustrezala potrebam in željam prihodnjih slovenskih učiteljev? Učitelji na tej šoli so sicer zmogne moči, samo preradi nemškutarijo, kakor po nemški Lesjak, in le vodja Hrovat je predober mož, ki premalo strogo postopa nasproti nepostavnim ravnanjem.

Kakor so pomanjkljivosti na pripravnici za

učitelje, tako se še večje kriyice gode na ljubljanski vadnici. Tu delujeta med drugimi dva stara nemškutarska učitelja. Eden je bil v prejšnjih nemških časih dobra moč, ko je bila treba učence vaditi le nemških sprachlehr, ko ni bilo treba v šoli nič „kranjsko“ učiti, kakor ta gospod pravi; a sedaj mož ne zadostuje več. Tudi je ta gospod Ivanetič že zelo priletan, podučuje že 51 let, prislužil si je že tedaj svojo pokojnino. Deželni šolski svet bode tedaj gotovo prav storil in njemu in šolstvu koristil, ako nadomesti omenjenega gospoda z močjo, ki bode delovala v smislu sedanjega časa.

Drugi učitelj, ki ga imam v mislih, je g. Putre, rojen Kočevar. Mož zavoljo tega ni za slovensko šolo, ker ne zna nič slovenskega jezika, kterega se kljub 20letnemu bivanju na Kranjskem naučiti ni mogel. Slišal sem od vodje te šole, da ga kar nič pri šoli rabiti ne morejo; k večjemu mu izroče nauk v pisanji, češ, pri takih predmetih ni treba rabiti nikačoršnega jezika (?). In vendar dobiva ta gospod letne plače 700 gl. — za svoje molčanje v šoli.

Velika napaka je naredil deželni šolski nadzornik Dr. Jarz, ki se vsled novega vetra zelo prikupuje slovenski stranki v dež. šol. svetu, pri novi izobraževalnici za učiteljice.

Predlagal je d. š. svetu za učitelja na tej šoli M. Lazar-ja, ravnatelja šolskega iz Kranja. Ta gospod duhovnik je sicer slovenski domoljub, a za to službo tako malo sposoben, da se je vse čudilo — in menda še sam —, kako more dež. š. svet tako važni posel izročiti osebi, ki svoje zmožnosti za predavanje dotičnih naukov niti spričali niti v dejanji skazati ne more. D. š. svet gotovo ni poznal moža, ali pa ga je postavil iz spoštovanja do njegovega duhovskega stanu, kterega dr. Jarz protežira ne glede na sposobnost.

Še bolj se je dr. Jarz blamiral s tem, da je za učiteljico na tej šoli postavil 19 let staro nemškutarsko gospodičino, ki je še le eno leto službovala prav slabo v Idriji, ki ni kratkomalo nič izurjena v predmetih, ktere bode razlagati mogla, in ki govori slovensko — oziroma kranjsko — kakor „Brenceljeva“ rešpehtarjeva kuharica.

To naj služi dež. šols. svetu kranjskemu v pojasnjenje, da bode pomanjkljivosti odpravil in ne poslušal vsikdar nepriliznjenih besedi dr. Jarza, ki svoj vpljiv večkrat v to porabi, da se sicer Slovincem zdaj (!) dobrika, a da vendar le popospešuje nemškutarstvo po šolah — s pomočjo svojih prijateljev in prijateljic, kterim mastne službe podeljuje.

Iz Šoštanja, 4. okt. *) [Izv. dop.] Redka svečanost se je slavila pri nas 27. sept. — Njih veličanstvo je blagovolilo odlikovati istinito mnogozasluznega gospoda izglednega nadučitelja Petra Musi-ta, uda okrajnega šolskega svetovalecstva itd., s zlatim križem za zasluge, in bil mu je ta dan očitno in slavno izročen. Gosp. Peter Musi, rojen na Vranjskem leta 1799, najuspešnejše že služi v šolstvu skozi celih 53 let, in 49 let že v Šoštanju. — Z mladostno krepostjo in močjo še vedno izvrstno opravlja svoj težavni posel kakor nekdanj. Musi-tovo ime je mnogim slovenskim bralcem dobro znano, kajti gotovo je bil on prvi učitelj na slov. Štajerskem, koji je izvrstno in mnogo spisoval za šolske knjige, za gospodarske in strokovnjaške liste. Vseh zaslug tukaj se ve da naštetu ne morem, ker bi bilo to preobširno; omenim le, ka je bil mnogokrat itak že odlikovan in obdarjen za vrlo delovanje v sadje-, svilo- in čbeloreji itd.

Kar pa zadeva svečanost, imam pred vsem povedati, ka je bila izvrstno in velikansko priredjena in izvršena. Že vtorek zvečer je gromovito streljanje, umetni ogenj in pevski zbor naznanjevalo prihodni veseli dan. Godba in streljanje sta tudi v sredo storila veselo gibanje.

Ob 10. uri dopoldne se je vrševal akt izročevanja zlatega križca. V ta namen je bil na javnem trgu zalo okinčan oder pod šatorjem pri-

*) Zakasnjeno.

pravljeno. Visoko blagorodni gospod c. k. okrajni glavar pl. Strobach sam je v pričlo g. župana, okrajnega in krajnega šolskega svetovalec, občinskega odbora, okrajnega zastopa, šolarjev, 36 belo-ovenčanih deklet in velike množice ljudstva od blizo in daleč, z jednatim govorom izročil križec velecenjenemu slavljencu.

Po končanem kinčanju bila je maša s petjem v tržki cerkvi, kojo je bral g. župnik Sotlšek z asistencijo gosp. župnika Urlauba in enega meniha iz Nazarja. Krepko je popeval pri maši domač pevski zbor, kojemu so pomagali nazoči 10 učitelji.

Poprijel je po končani maši g. župnik Gospodarič besedo, ter kakor sploh znano, je dobro izvršil svojo nalogo. Kar mi je opomniti od te besede, je konec, v katerem se je obrnil do mlajših učiteljev, in poudarjal, ter jim v imenu duhovništva roko podajal, rekoč, naj bi v slogi in zastopnosti delovali: „ka je pravi poduk in prava odgoja mogoča le na podlagi rimsko-katoliške vere, kar on iz lastne 34letne izkušnje vé!“

Jaz kot učitelj hočem samo pridjati, ka gotovo gorko želé vsi naši učitelji složno in združeno delovanje za pravo omiko in pravo značajno izrejo v prid vsemu človečanstvu, da pa žalibože ne samo nekteri učitelj, ampak tudi nekteri prenapeti duhovniki to zaželeno in toliko potrebno slovo kale, ter so pogostoma uzrok razprtije. To so tiste vrste ljudje, ki se brezobzirno in nepogojno vsemu naprednemu gibanju protivijo, ter kolegialno roko učiteljevo odbijajo in zamejujejo. Duhovniki torej veliko lahko store v to, da ne bodo nekteri naših kolegov v protinaroden tabor posiljeni.

Za tem govorom zadonela je cesarska pesem, popevana od vseh nazočih, spremljana z orgljami in godbo. Iz cerkve je šla procesija nazaj v rotovž, kjer so različne korporacije čestitale oslavljenca.

Ob 1 uri bilo je kosilo v krasno okinčani dvorani Breznikovi, kjer se je zbralo nad 70 gostov tržanov, uradnikov in učiteljev. Govori in nabitnice so se obilo vrstile, med kojimi je prva veljala Nj. veličanstvu, in ki je bila odzdravljena z burnim in gromovitim 3kratnim „živio“ — in „hoch“ (! Ur.) Prednašal je pri kosilu g. Gospodarič nemško slavno pesem, ki je vredna, da se omeni zavoljo svoje originalnosti.

Zvečer bil je veliki „Zapfenstreich“ — in potem krasni, mnogoudeležen ples, ki je veselo trajal do zore drugega jutra.

Tako se je zvršila svečanost, kakoršno še Šoštanj ni kmalu obhajal. Da se je svečanost tako krasno zvršila, gre v prvi vrsti hvala gospodu županu Fr. X. Nekermanu, ki je previdno uravnal in priredil vse, g. Ch. Kernu pa ki je naredbe tako točno izpeljeval.

Sploh so Šoštanjčani, jim na čelu g. Nekerman, dokazali, ka jim je veliko ležeče na napredku šole po duhu časa in ni bilo napačno, ko je nek

govornik omenil: da so Šoštanjčani vrli izgled drugim občinam, tistim, žalibože celo nekim tržkim srenjam, ki po 2—3 leta že vinarja za šolo ne darujejo.

Pač bi vsem učiteljem privoščil takih županov, takih šolskih svetovalcev itd., kakor je g. Nekerman in drugi, kateri učitelje podpirajo na vso moč in jih, če je treba tudi branijo proti napadom sovragov protivnikov šole, napredka in omike, med tem ko drugod tržani, ki so za omikane šteti hočejo, s pravimi mračnjaki se združujejo, take učitelje sovražiti in črniti počno. ki težijo za napredkom in ki žele splošno omiko in značajno izrejo širiti in gojiti med prostim narodom!

Ko bodo imele vse šole take krepke podpiratelje in sovetovalce, onda bo tudi civilizacija med ljudstvom in ž njo blagostan naroda in države cvetel! Vsi duhovniki šoštanjskega okraja so bili k tej svečanosti uljudno povabljeni, vendar razen zgoraj imenovanih se drugi niso udeležili, še celo domača dva gg. kateheta se nista prikazala. Predhodnjo nedeljo sta bila naprošena, ka bi iz lece bila povedala, naj se šolska mladež udeleži te svečanosti in sv. maše ki bo vsled te prilike, ali tega nista račila povedati! — Vsakdo pa ve, da je g. Musi bil vedno velik spoštovatelj in prijatelj duhovščine; kam tedaj meri to!? — Menda vendar ni nov dogma, ka so vsi učitelji, ki se javno ne upirajo novi šolski uredbi, ravno zavoljo novih šolskih postav z interdiktom obloženi.

Končno bi le še pristavil željo, naj bi se ljubezen naklonjenost do šole, omike in napredka po naši inteligenciji vedno bolj in bolj širila med prosti narod, ka bi tako stopil skoraj v vrsto drugih izobraženih narodov v lastni prid in blagostan, in se tako potrla vsa moč mračnjaštva in natražnjaštva, potem bode naš narod kakor česki, potem bomo zmagali z lastno močjo tudi mi Slovenci!

Iz Kobarida (na Goriškem), 11. okt. [Izvir. dop.] Naša čitalnica je napravila dne 8. oktobra zopet prijetno veselico, ktere se je udeležilo obilno število poslušalcev. Program je bil dovolje bogat, ter je obsegal štiri pesmi: „Slovenske mladini“, „Domovina“, „Šta čutiš“ in „Naglo bratje“, same izbrane pesmi, ktere so naši vrli pevci z navadno gladkostjo izvršili; zraven teh je deklamovala Marija Pagliaruzzi jeva „Graničarja“, Amalija Štrukelj pa „Rabeljsko jezero“ obe tako lepo, da bi človek ne vedel presoditi, ktera boljše. „Samohvala papirnatoga goldinarja“ je vzbudila splošno veselost; sploh sem opazil, da se naši Kobaridci ložeje smejejo kot jočejo, kar mi je spričala igra: „bratovski prepir“, ki je bila tudi omenjeni večer po naših diletantih čedno izpeljana. Igra je prav podučljiva če tudi morda ni klasična; kaže nam kako iz malenkosti pogostoma nastaja sovražstvo celo med onimi, ktere že narava veže enega na drugega, kaže kako hudobneži to sovražstvo podtikajo in podžigajo, in kolike vrednosti je v takih okolnostih zvest in razumen prijatelj; kaže pa tudi britke nasledke preprirov in pravd ter slad-

kost sprave. — Vsi igralci so svoje naloge dobro izvršili ter značajem primerno igrali; zato pa tudi zaslužijo: oba učitelja kot sovražna brata, Janez Hrast kot advokat, Kurinčič kot dr. Blum, J. Gruntar v vlogi okrbnika, posebno pa A. Belin, kot Buller, Fr. Rakušič in Malica Spehonjeva, ki razen domačih šol niso imeli nikjer priloznosti kaj več se naučiti, pa so vendar tako dobro igrali, — vso našo pohvalo.

Koncema pristavim le željo, da bi Kobaridci naredili stalen glediški oder in da bi osnovali po izgledalu rojanske čitalnice poseben odbor, ki bi bil vedno pripravljen sodelovati pri „besedah“; sposobnih moči kolikor možkih toliko ženskih ne manjka, — dobre volje bi pa manjkati ne smelo.

Politični razgled.

Izmed deželnih zborov je dolnje-avstrijski po zadnjih veleizdajnih škandalih volil v „legalni“ državni zbor. A njegov organ ščuvanjska „N. fr. Pr.“ že naprej poroča da se ti poslanci državnega zbora ne bodo udeležili. — Tirolski zbor bode pred zaporom poslal cesarju adresu v federalističnem zmislu, pozdravljajoč Hohenwartovo ministertvo in poudarjajoč, da hoče Tirolsko iste pravice imeti kakor Česko. — Gornje-avstrijski deželni zbor je 12. t. m. zaprt. — V moravskem deželnem zboru so posvetovanje o prenarodbi volilnega reda do prihodnje sesije odložili.

Vladna „Wiener Abendpost“ si na dalje prizadeva kričače ustavoverne klike spokoriti, ter jim dokaže, da je med česko deklaracijo in med tem kar Čehi zdaj ponujajo, velik razloček, ter da ako so Čehi od svojih tirjatev mnogo popustili, mora to tudi njim protivna stranka; samo tako je poravnanje mogoče.

Pruske novine se zdaj jako mnogo pečajo z novo uravnavo Avstrije. Tako imenovani narodno-liberalni listi trobijo v en rog s našimi nemškimi listi, iz katerih zajemajo. Zmernejši pak priznavajo, da se federativni ustroj preprečiti ne da, in „Koln. Ztg.“ celo meni, da je laglje z ustavovernimi Nemci simpatizirati nego jim pomati.

Listnica uredn. — p. Vse, kar dobili, bilo je tiskano. — G. R. B. Prihodnjič. Hvala.

V gospodarstvu,

posebno v vinstvu, sadjereji in živinoreji (s hlevno poklajo) izveden, slovenskega jezika zmožen mož, se s prav dobrimi pogoji pri večjem posestvu v službo vzame. Več se izve pri administraciji „Slov. Naroda.“ (2)

Kovane, uradno preiskane **decimalne vage** četirivoglate oblike:

Nositeljna moč:	1	2	3	5	10	15 cent.
Cena, gld.:	18	21	25	35	45	55.
Nositeljna moč:	20	25	30	40	50 cent.	
Cena, gld.:	70	80	90	100	110.	

Balansirne vage:

Nositeljna moč:	1	2	4	10	20	30 ft.
Cena, gld.:	5	6	7.50	12	15	18.
Nositeljna moč:	40	50	60	70	80 ft.	
Cena, gld.:	20	22	25	27.50	30.	

Vage za živino z železnim obročjem in utegi (gevilni):

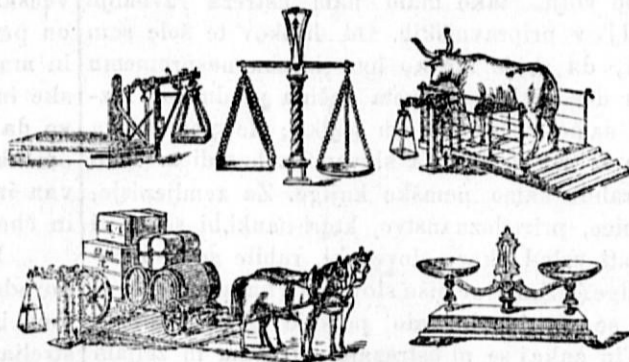
Nositeljna moč:	15	20	25	30	40	50 cent.
Cena, gld.:	150	170	200	230	300	350.

Mostne vage:

Nositeljna moč:	50	60	70	80	100 cent.
Cena, gld.:	350	400	450	500	500.
Nositeljna moč:	120	150	200	300 cent.	
Cena, gld.:	600	650	750	900.	

L. Buganij & Comp., fabrikanti vag in utegov.

Dunaj, mesto, Singerstrasse Nr. 10.

Dalje vse sorte druge vage in utegi.

Naročilom proti pošiljanju denarja ali na poštno poduzetje ustreže precej:

Jaz Viljelmina Rix

sem vse depote razpustila zaradi ponarejanja. Moja prava pasta Pompadour, tudi čarobna pasta imenovana, nikdar ne ostane brez vspeha, ki je zvisen nad vsako pritakovanje edino **sarančevano** sredstvo za hitro in nezmotljivo odpravljanje vseh mozoljev na obrazih, sajcev, peg, šinj in ogorcev. Garancija je tako gotova, da se denar **retour** pošlje, ko bi vspehi izostali. Piskerc te izvrstne paste s podukom 1 gld. 50 kr. a. v. (19—3)

Prava
**Pasta
Pompadour.**

Ko bi ne imela željenega vspeha, bode se denar brez ovir nazaj poslal.

Posilja se po poštini (Nachnahme) zemi (Nachnahme).

tukaj javno izrekam, da sem kot udova ranjk. dra. A. Rixa že osem let edina in sama izdelovalka prave in nepokvarjene originalne paste Pompadour, ker le jaz poznam skrivnost pripravljaj. S tem torej naznanjam, da se odschnal omenjena pasta Pompadour ne popačena dobiva le v mojem stanovanju na Dunaji, Leopoldstadt, g. S. Mohren-gasse 14, 1. Stiege Thür 62; svarim, naj se nikjer drugje ne kupuje, ker zdaj niman ni depota ni filiale in

Zahvalna pisma se ne razglašajo.